

**UNIVERSITATEA „NICOLAE TITULESCU” DIN BUCUREȘTI
FACULTATEA DE DREPT
ȘCOALA DOCTORALĂ**

Rezumat

**TEZA DE DOCTORAT
*REGULILE PENITENCIARE EUROPENE (2006) 2
ȘI IMPACTUL ACESTORA ASUPRA ACTIVITĂȚII PENITENCIARE***

Coordonator științific:
Prof. univ. dr. Ioan Chiș

Doctorand:
Dorian Chiriță

BUCUREȘTI
2021

CUPRINS

Introducere	Eroare! Marcaj în document nedefinit.
CAPITOLUL I. Respectarea drepturilor fundamentale ale omului în organizarea executării pedepselor	Eroare! Marcaj în document nedefinit.
1.1. Reflectarea principiilor în documente europene și internaționale..	Eroare! Marcaj în document nedefinit.
1.2. Jurisprudența CEDO și rolul acesteia în definirea standardelor comune.....	Eroare! Marcaj în document nedefinit.
1.3. Codificarea standardelor minimale în materia executării pedepselor	Eroare! Marcaj în document nedefinit.
CAPITOLUL II. REGULILE PENITENCIARE EUROPENE ÎN LUMINA RECOMANDĂRII (2006) 2	Eroare! Marcaj în document nedefinit.
2.1. Domeniul de aplicare și principii fundamentale	Eroare! Marcaj în document nedefinit.
2.2. Reguli privind condițiile de detenție, asistența medicală, ordine, siguranță, securitate și disciplină.	Eroare! Marcaj în document nedefinit.
2.3. Reguli privind organizarea, conducerea, inspecția și controlul activității penitenciare	Eroare! Marcaj în document nedefinit.
2.4. Standarde aplicabile persoanelor arestate preventiv	Eroare! Marcaj în document nedefinit.
CAPITOLUL III. RESOCIALIZAREA PERSOANELOR CONDAMNATE	Eroare! Marcaj în document nedefinit.
3.1. Educația în sistemul penitenciar – prezentare comparativă a regulilor (2006)2 cu Recomandarea R (89)12 privind educația în penitenciare	Eroare! Marcaj în document nedefinit.
3.2. Reacția socială față de delincvența juvenilă – comparație cu Recomandările R (87)20 și R (2003)20.....	Eroare! Marcaj în document nedefinit.
3.3 Munca în sistemul penitenciar – componenta de bază a reeducării, în sistemul de reguli (2006) 2	Eroare! Marcaj în document nedefinit.
CAPITOLUL IV. REGULILE PENITENCIARE ÎN SISTEMUL LEGISLAȚIEI NAȚIONALE ..	Eroare! Marcaj în document nedefinit.
4.1. Reglementarea drepturilor persoanelor condamnate.....	Eroare! Marcaj în document nedefinit.
4.2. Obligațiile statului în organizarea activității penitenciare	Eroare! Marcaj în document nedefinit.
4.3. Garanții privind respectarea drepturilor fundamentale .	Eroare! Marcaj în document nedefinit.
4.4. Rolul serviciilor de probațiune în reintegrarea socială a foștilor infractori	Eroare! Marcaj în document nedefinit.
CAPITOLUL V. PROIECȚIA PENITENCIARULUI ÎN SECOLUL XXI ..	Eroare! Marcaj în document nedefinit.

- 5.1. Dezvoltarea capacității instituționale în domeniul reintegrării sociale a persoanelor private de libertate ..... **Eroare! Marcaj în document nedefinit.**
- 5.2. Dezvoltarea programelor educaționale și de asistență psihosocială în sistemul penitenciar **Eroare! Marcaj în document nedefinit.**
- 5.3. Asistența postdetenție la nivel sistemic ..... **Eroare! Marcaj în document nedefinit.**
- 5.4. Propuneri pentru perfecționarea cadrului legislativ ..... **Eroare! Marcaj în document nedefinit.**
- BIBLIOGRAFIE ..... **Eroare! Marcaj în document nedefinit.**

Cuvinte cheie:

Declarația universală a drepturilor omului, Pactul privind drepturile civile și politice, Convenția împotriva torturii, Convenția Europeană a Drepturilor Omului, Carta drepturilor fundamentale a UE, mecanismele de protecție a drepturilor fundamentale ale persoanelor private de libertate, Regulile penitenciare europene cuprinse în Recomandarea (2006) 2, fenomenul supraaglomerării în centrele de detenție, regulile privind condițiile de detenție, transpunerea regulilor din Recomandarea (2006) 2 în sistemul legislației naționale, penitenciarul viitorului.

Rezumat:

Reimaginarea sistemului penitenciar nu este posibilă fără respectarea drepturilor deținuților, a dreptului la viață, la libertate, la interzicerea torturii, a tratamentelor crude, dar și pentru protejarea dreptului la demnitate umană, ca un corolar al drepturilor fundamentale ale omului.

Acest imperativ a fost conturat după cel de-al doilea război mondial, când organismele internaționale au ajuns la concluzia că încălcarea drepturilor omului, în general și în special a celor privați de libertate, a condus la rezultate catastrofale pentru omenire, și, ca urmare, s-au preocupat de adoptarea unor documente care să protejeze drepturile fundamentale ale omului, să prevină și să sancționeze în mod eficient orice posibilă încălcare a acestora.

Astfel, actualitatea temei de cercetare este impusă în mod evident de necesitatea redefinirii sistemului penitenciar și a dezvoltării sistemului de probațiune național în acord cu sistemele penitenciare ale statelor europene dar și de hotărârile Curții Europene a Drepturilor Omului, prin care România este condamnată sistematic pentru nerespectarea condițiilor de detenție și pentru tratamentul degradant sau inuman la care sunt supuși deținuții în așezămintele penale care fac parte din sistemul penitenciar românesc. Nu sunt de neglijat nici eforturile depuse din punct de vedere social și financiar de către statul

român în vederea îmbunătățirii condițiilor de detenție, fiind însă departe de a rezolva această problemă extrem de complexă.

Lucrarea de față abordează situația condamnaților care execută pedepse privative de libertate și a infractorilor minori din perspectiva resocializării, a reimaginării încă de la momentul începerii executării pedepsei a locului pe care această categorie socială trebuie să-l dețină în societate. Pe baza unor introspecții juridice specifice domeniului (precum metoda analizei documentare, metoda istorică, metoda gramaticală și metoda logică, dar și metoda sistemică, teleologică și comparativă) am analizat documentele internaționale privind drepturile fundamentale ale omului, cu referire punctuală la situația persoanelor private de libertate pentru a identifica responsabilitățile ce revin organelor statului, ca efect al asumării implicite atât a obligațiilor negative dar și a celor pozitive, cu scopul ultim al împiedicării încălcării acestor drepturi, inclusiv prin efectuarea unei anchete efective care să conducă la indentificarea și tragerea la răspundere a celor vinovați.

Am expus, astfel, **în primul capitol**, principiile fundamentale care au fost enunțate și dezvoltate în documentele relevante, atât la nivel internațional cât și european (DUDO, Pactul privind drepturile civile și politice, Convenția împotriva torturii, Convenția Europeană a Drepturilor Omului, Carta drepturilor fundamentale a UE), prezentând din punct de vedere istorico-juridic evoluția standardelor în materie precum și jurisprudența organismelor de apărare a drepturilor omului, cu accent pe situația specială a persoanelor private de libertate.

Acest prim capitol al lucrării de față enumeră, astfel, în partea de început, documentele europene și internaționale în care sunt reflectate principiile care stau la temelia respectării drepturilor fundamentale ale persoanelor private de libertate, și prezintă în continuare jurisprudența CEDO relevantă în materie, demonstrând modul în care aceasta a condus la conturarea standardelor comune în ceea ce privește condițiile de detenție din penitenciare, pentru ca, în final, să prezinte o analiză a standardelor minimale în materia executării pedepselor.

Cele mai importante dintre aceste documente, esențiale în protecția drepturilor fundamentale ale omului în general, sunt Declarația Universală a Drepturilor Omului (în continuare DUDO), Convenția Europeană a Drepturilor Omului (în continuare CEDO) și Carta Drepturilor Fundamentale a Uniunii Europene. Fără a avea pretenția că am epuizat toate fațetele pe care încălcarea drepturilor fundamentale le poate reflecta în materia executării pedepselor privative de libertate, am evidențiat pilonii principali pe care s-au fundamentat în timp standardele minimale privind condițiile de detenție. Din această încercare a rezultat o analiză amănunțită a problematicii extrem de actuale a dimensiunii celulelor, a duratei timpului pe care deținuții îl pot petrece în afara acestor celule, inclusiv

în aer liber, a condițiilor igienico-sanitare, inclusiv din perspectiva confidențialității, a menținerii contactului cu lumea exterioară, a accesului la asistență medicală, a protecției deținuților împotriva actelor de violență și a accesului la consiliere juridică.

O atenție sporită am acordat-o analizei mecanismelor de protecție a drepturilor fundamentale ale persoanelor care sunt private de libertate, fie preventiv în timpul unui proces penal, fie în executarea unei pedepse, întrucât acestea, fiind supuse unui regim strict controlat, prezintă un risc deosebit de a fi supuse unor încălcări ale drepturilor fundamentale. Desigur, unele suferințe sunt inerente detenției, dar în executarea pedepselor privative de libertate nu trebuie să se ajungă la niveluri inuman de degradante ale tratamentului aplicat deținuților sau chiar la tortură. Deținuții nu ar trebui să fie lipsiți de demnitatea lor, respectul față de acest drept fundamental neputând înceta dincolo de porțile și zidurile penitenciarelor.

Plasarea persoanelor private de libertate în custodia autorităților nu atrage pierderea drepturilor fundamentale garantate, ci, dimpotrivă, responsabilitatea organelor statului crește, ca efect al asumării implicite atât a obligațiilor negative dar și a celor pozitive, cu scopul ultim al împiedicării încălcării acestor drepturi, inclusiv prin efectuarea unei anchete efective care să conducă la identificarea și tragerea la răspundere a celor vinovați.

În ciuda existenței unor standarde minimale recunoscute la nivel european și preluate ca standarde naționale în majoritatea statelor membre, realitatea obiectivă a sistemului execuțional relevă probleme care se referă la respectarea legilor și regulilor privind spațiul celular, cauzate în special de supraaglomerarea din închisori. Supraaglomerarea penitenciarelor este o problemă acută și acutală, activitatea de monitorizare realizată de organizațiile neguvernamentale demonstrând că nu în toate spațiile de detenție sunt respectate standardele minimale privind condițiile de cazare a persoanelor private de libertate.

Atât România, dar și multe state membre se confruntă cu fenomenul supraaglomerării în centrele de detenție, iar problemele pe care acesta le generează sunt grave și presante, antrenând și alte încălcări ale încălcări adiacente ale drepturilor fundamentale. O explicație pare a fi dată de faptul că regulile minime cuprinse în recomandările Comitetului de Miniștri, respectiv Rec. (2006)2, ale Comitetului pentru Prevenirea Torturii și ale organismelor de monitorizare naționale reprezintă simple recomandări pentru statele membre, neexistând sancțiuni în cazul neimplementării acestora, fie datorită faptului că, acolo unde reglementările naționale le prevăd, ele nu sunt respectate chiar de autoritățile, instituțiile sau organismele cărora le revine obligația organizării, supravegherii și controlului sistemului penitenciar.

În **capitolul al doilea** am trecut la o examinare specifică a drepturilor fundamentale recunoscute persoanelor condamnate, prezentând amănunțit standardele minimale astfel cum au fost conturate prin Regulile penitenciare europene cuprinse în Recomandarea (2006)2, în mod distinct, pe domenii ce vizează condițiile de detenție, asistență medicală, ordinea, siguranța, securitatea și disciplina în locurile de detenție, dar și cele referitoare la organizarea, conducerea și controlul activității penitenciare. Regulile penitenciare europene cuprinse în Recomandarea (2006) 2 se bazează, ca și precedentele, atât pe standardele minime anterioare de închisoare cât și pe valorile europene consacrate în Convenția pentru drepturile omului, luând însă în considerare numeroasele evoluții ale dreptului și practicilor penitenciare care s-au înregistrat în Europa după 1987. În aceste reguli sunt astfel reflectate schimbările progresiste din societate, cele privind politica penală, regimul pedepselor și dezvoltarea cercetării, precum și cele determinate de aderarea noilor state membre la Consiliul Europei, care au modificat în mod semnificativ contextul legat de gestionarea penitenciarelor și tratamentul deținuților.

Această evoluție a fost influențată semnificativ de jurisprudența în continuă creștere a Curții de la Strasbourg precum și de Normele europene privind standardele pentru tratamentul deținuților, care au fost stabilite de Comitetul european pentru prevenirea torturii (CPT).

De aceea, Recomandarea, care conține noua versiune a normelor europene privind penitenciarele, recunoaște importanța contribuției deopotrivă a CtEDO și a CPT în configurarea acestora. În plus, Recomandarea enunță ca principiu faptul că încarcerarea ar trebui să fie utilizată ca ultimă soluție.

De asemenea, în considerarea faptului că supraaglomerarea este o problemă actuală acută în penitenciarele din Europa, Recomandarea urmărește reducerea populației din închisori la cel mai scăzut nivel posibil, deziderat recunoscut și în Recomandarea nr. R (99) 22 privind supraaglomerarea penitenciarelor și inflația populației din închisori. Această Recomandare subliniază importanța utilizării privării de libertate numai pentru cele mai grave infracțiuni, principiul ultimei soluții (*ultima ratio*) impunându-se a fi aplicat pentru a limita atât arestarea preventivă, cât și executarea pedepselor celor deja condamnați. În cazul celor condamnați trebuie analizată cu seriozitate posibilitatea aplicării unor pedepse alternative care nu implică închisoare, recomandându-se, în același timp, statelor să ia în considerare posibilitatea dezincriminării anumitor infracțiuni sau stabilirea unui regim punitiv care să nu implice pedepse privative de libertate.

Domeniul de aplicare al regulilor este specificat la articolul 10, care definește atât sfera persoanelor care trebuie considerate deținute din punctul de vedere al acestor reguli,

cât și semnificația noțiunii de loc de detenție. Desigur, trebuie avut în vedere că terminologia poate varia de la un stat la altul.

Potrivit articolului 10.1, regulile în discuție se aplică, de principiu, persoanelor aflate în stare de arest precum și celor private de libertate ca urmare a unei hotărâri definitive de condamnare. La alineatul 4, regula recunoaște însă că, alături de acestea, există și alte categorii de persoane care pot fi ținute în locuri de detenție în virtutea dispozițiilor din dreptul național, cum ar imigranții, și atât timp cât sunt reținute în astfel de locuri, respectivele persoane trebuie tratate ca deținuți din perspectiva acestor reguli.

În privința locurilor de detenție, Regula 10.2 folosește termenul de închisori sau stabilimente rezervate persoanelor deținute în sensul regulii 10.1, ceea ce înseamnă că noțiunea include o sferă largă de locuri de detenție de diferite tipuri. Coloniile de muncă pot deține și ele persoane private de libertate și, prin urmare, se impune a fi privite ca închisori în sensul acestor reguli.

Trebuie admis că regulile se aplică nu numai persoanelor „reținute într-o închisoare” și care se găsesc fizic într-un anumit moment într-un loc de detenție, dar și persoanelor care nu se află efectiv în perimetrul închisorii dar, cu toate acestea, aparțin, din punct de vedere administrativ, „populației” acelei închisori. În această categorie intră deținuții care se bucură de învoiri, care sunt duși ori se prezintă în instanță sau la organele de urmărire penală, cei care muncesc sau care participă la activități în afara granițelor fizice ale unității de penitenciar și pentru care administrația locului de detenție rămâne responsabilă potrivit legii.

Am analizat în mod punctual nu doar regulile privind condițiile de detenție, asistența medicală, ordine, siguranță, securitate și disciplină, dar și cele vizând organizarea, conducerea, inspecția și controlul activității penitenciare, apreciind că este important să existe o separare organizațională clară și între poliție și administrațiile penitenciarelor. În acest sens, este și Recomandarea Rec (2001)10 a Comitetului de Miniștri ai Consiliului Europei privind Codul european al eticii poliției care a subliniat că trebuie să fie clară distincția dintre rolul poliției și al urmăririi penale, pe de o parte, și cel al sistemului judiciar și al sistemului corecțional, pe de altă parte. De altfel, în majoritatea statelor europene administrarea poliției intră sub autoritatea ministerului de interne, în timp ce administrarea penitenciarelor intră sub autoritatea ministerului justiției.

Cu caracter de noutate am subliniat rolul pe care sensibilizarea publicului îl joacă în procesul de reabilitare al deținuților dar și cu privire la viața din penitenciar. În acest cadru, am punctat importanța conștientizării publicului și mass-mediei de valorile pe baza cărora funcționează penitenciarele, dar și reciproca acestui imperativ, aceea ca autoritățile din penitenciare să dezvolte relații bune cu publicul și media locală și să le informeze despre

realitățile cotidiene din viața centrelor de detenție. Trebuie menționat că standardele minimale din penitenciare sunt într-o continuă schimbare și actualizare, fiind necesar a ține pasul cu evoluțiile din societatea modernă în domenii precum justiția penală și sistemul penologic și cu schimbarea percepției oamenilor în ceea ce privește scopul pedepselor și drepturile fundamentale ale persoanelor private de libertate.

Un alt element asupra căruia am considerat că este necesar să ne oprim este inspecția și controlul activității penitenciare, căruia i-am dedicat o parte importantă a capitolului, prezentând comparativ pe de o parte mecanismele de inspecție penitenciarelor de către agențiile guvernamentale care sunt responsabile pentru funcționarea efectivă a sistemelor penitenciare și pentru verificarea modului în care sunt cheltuite sumele alocate în acest scop din buget, și monitorizarea condițiilor de detenție și tratamentului deținuților de către un organism independent, pe de altă parte. Trebuie precizat că rapoarte ale ONG-urilor naționale și internaționale, concluziile Comitetului de prevenire a torturii și mai multe decizii ale Curții Europene a Drepturilor Omului au demonstrat că, și în țările bine dezvoltate, cu sisteme penitenciare relativ transparente, monitorizarea independentă a condițiilor de detenție este esențială pentru prevenirea tratării inumane și nedrepte a deținuților și pentru îmbunătățirea calității detenției și a managementului penitenciarelor. De aceea, înființarea unor organisme naționale independente de monitorizare, în afara unui inspectorat administrat de guvern, nu trebuie privită ca o expresie de neîncredere în calitatea controlului guvernamental, ci ca o garanție suplimentară pentru prevenirea maltratării deținuților.

Este important ca rezultatele controalelor acestor organisme să fie accesibile publicului, împreună cu orice observații care ar putea fi depuse de conducerea penitenciarului monitorizat. De asemenea, organismele independente ar trebui încurajate să înainteze copii ale rapoartelor cuprinzând constatările lor și răspunsurile guvernelor în cauză către organismele internaționale autorizate să monitorizeze sau să inspecteze penitenciarele, cum ar fi Comitetul European pentru prevenirea torturii. Acest lucru ar ajuta aceste organisme internaționale să știe unde și cum să-și planifice vizitele și să simtă pulsul sistemelor naționale de penitenciare. În condițiile în care resursele financiare sunt limitate și numărul de state vizitate a fost într-o continuă creștere, organismele internaționale trebuie să se bazeze tot mai mult pe comunicarea cu organismele naționale de monitorizare independente.

În **capitolul al treilea**, am prezentat obiectivele sistemului penitenciar într-un stat de drept, cu accent pe procesul de reeducare, precum și dificultățile cu care se confruntă instituțiile de reintegrare socială în procesul de resocializare a persoanelor condamnate. Am identificat drept dificultăți în procesul de reintegrare socială educația deficitară a

persoanelor condamnate, slăbirea legăturilor personale cu familia, lipsa de instruire profesională și pierderea abilităților sociale ca efect al izolării individului.

De-a lungul timpului, educația în sistemul penitenciar nu este doar un mijloc de a menține deținuții ocupați, ci aceasta joacă un rol cheie în reabilitarea persoanelor condamnate și reintegrarea acestora în societate la finalizarea pedepsei. Penitenciarele trebuie să manifeste o preocupare constantă în vederea îmbunătățirii capacității deținuților de a face față eficient cerințelor și provocărilor din viața de zi cu zi și a ocupării forței de muncă prin asigurarea unor medii de formare și instruire corespunzătoare.

Deși s-a vorbit de existența unui paradox între scopurile fundamentale ale închisorii, care caută mai întâi privarea de libertate, și scopurile fundamentale ale educației, care urmăresc eliberarea individului, programele axate pe politicile europene dezvoltate de-a lungul timpului au arătat că acest paradox rămâne unul aparent. Este de dorit ca în cadrul penitenciarelor să se creeze un mediu pentru cei încarcerați, care să le permită posibilitatea de a dobândi cunoștințe, abilități și competențe atât de necesare în drumul lor către reabilitare și reintegrare în societate. Există dovezi temeinice în sensul că educația și formarea deținuților ajută la dezvoltarea capitalului social întrucât educația este un element esențial ce trebuie să fie prezent în momentul înstrăinării de societate prin privarea de libertate a deținuților, educația oferind speranță și aspirații pentru viitor prin care persoanele încarcerate își câștigă competențe și își reimaginează locul lor în societate, ajutându-i astfel să devină activi în economiile și comunitățile lor locale.

Toate aceste aspecte au fost prezentate exhaustiv în cadrul capitolului trei, două dintre subcapitole fiind dedicate studiului educației în sistemul penitenciar precum și muncii, aceasta fiind o componentă de bază a reeducării. O parte importantă a capitolului a tratat problema delincvenței juvenile și a combaterii acesteia, fiind prezentate pe larg principiile ce decurg din Recomandările Comitetului Miniștrilor 2003(20) referitoare la modalitățile de a trata delincvența juvenilă și rolul justiției juvenile.

Am enunțat și dezvoltat principiile justiției restaurative, respectiv acel concept care se bazează pe oferirea oportunității infractorului minor de a repara prejudiciul produs, de a înțelege impactul faptelor sale asupra societății și de a-și modifica comportamentul în raport de valorile sociale ocrotite de lege.

Aceștia reprezintă o categorie extrem de vulnerabilă căreia numeroase documente internaționale i-au acordat o atenție deosebită (Convenția ONU privind drepturile copilului, normele ONU privind administrarea justiției pentru minori și nu în ultimul rând Regulile de la Havana).

Am dedicat **capitolul patru** examinării modului în care Regulile penitenciare, codificate în documentele internaționale analizate anterior, au fost transpuse în sistemul legislației naționale.

Am examinat cadrul legislativ actual dar și evoluția istorico-juridică a reglementărilor de la momentul aderării României la Uniunea Europeană, marcat printr-o

primă încercare de perfecționare a legislației execuțional-penale (Legea nr. 275/2006 privind executarea pedepselor și a măsurilor dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal), atât prin comparație cu reglementările anterioare cât și cu Regulile Penitenciare Europene.

Întreg capitolul reprezintă un studiu al drepturilor condamnaților în regimul legislației naționale și al garanțiilor privind respectarea acestora, finalitatea cercetării fiind identificarea cauzelor crizei sistemice cu care se confruntă administrația din domeniu, respectiv suprapopularea penitenciară, proliferarea recidivei, subfinanțarea sistemului penitenciar, dar și presiunea socială negativă exercitată asupra acestui sistem.

Examinarea principiilor enunțate în instrumentele internaționale analizate în capitolele precedente conturează ideea că, pe parcursul executării pedepselor, persoanele condamnate continuă să se bucure de toate drepturile și libertățile fundamentale garantate în temeiul tratatelor, pactelor și convențiilor internaționale, cu excepția dreptului la libertate. Nu numai că persoanele private de libertate nu pot fi maltratate, supuse unor tratamente inumane sau degradante sau condiții contrare articolului 3 din CEDO, dar ele continuă să se bucure de dreptul la respect pentru viața de familie, dreptul la libertatea de exprimare, dreptul de a-și manifesta convingerile religioase, dreptul la acces efectiv la o instanță, dreptul la respectarea corespondenței precum și dreptul la vot, dacă nu a fost interzis prin hotărârea de condamnare.

Respectarea acestor drepturi dă naștere unor obligații corelative instituite în sarcina statelor, care implică nu doar adoptarea unei conduite pur pasive de a se abține a încălca respectivele drepturi, ci impun luarea unor măsuri cu caracter legislativ și administrativ pentru a garanta deplina exercitare a acestor drepturi, iar, în situația excepțională în care s-a produs totuși o încălcare, să efectueze o anchetă efectivă care să conducă la identificarea și sancționarea celor vinovați și, nu în ultimul rând, să asigure o compensație corespunzătoare.

Capitolul cinci conturează un ansamblu de propuneri de lege ferenda prin care este reimaginat întreg sistemul penitenciar, ce tind la perfecționarea atât a legislației primare execuțional-penale cât și a normelor speciale ce decurg din legislația secundară, inclusiv regulamente interne ale locurilor de detenție. Având ca punct de plecare cauzele săvârșirii infracțiunilor și scopul educativ al aplicării pedepselor, penitenciarul viitorului este proiectat după o arhitectură și un design modern, menite să creeze un ambient pozitiv în care activitatea execuțional-penală este adaptată la noile tendințe economice, culturale și tehnologice.

Pornind de la evoluțiile recente, primele trei subcapitole prezintă un penitenciar în tendințe către unele schimbări cu adevărat pozitive, în care însă prezența factorului uman

joacă rolul hotărâtor în eficientizarea acestui sistem care trebuie să se axeze pe siguranță, educație, programe de reabilitare și închisori alternative. Evoluția societății a demonstrat că oamenii sunt capabili de schimbare și perfecționare, astfel încât mediul construit pentru detenție trebuie să transmită mesajul că persoanele încarcerate, dincolo de faptele reprobabile comise, sunt valoroase pentru societate și trebuie sustinute să-și transforme viața dintr-un trecut criminal într-un viitor constructiv, dacă beneficiază în centru de abilitățile sociale și instrumentele cognitive necesare pentru a avea succes. Rezultatele cercetărilor științifice realizate în medii instituționale similare precum spitale și centre de asistență medicală pe termen lung au demonstrat influența mediilor sănătoase în reducerea frecvenței și gravității comportamentelor antisociale și a violenței, precum și în atenuarea stresului și a anxietății.

Astfel, au fost demonstrate aspectele psihice și sociale benefice într-un mediu orientat către tratament, cu acces la lumină naturală și aer curat, conectare la natură, confort termic și acustic și varietate de spații în aer liber și priveliști pentru a experimenta schimbarea anotimpurilor, aceste cercetări trebuind valorificate prin eliminarea imaginii stereotipice de intimidare a închisorilor și stigmatizarea încarcerării, fiind vitale evitarea înstrăinării și reabilitarea deținuților. Așadar, fiind în esență o instituție socială, penitenciarul viitorului ar trebui să se evidențieze în societate ca facilitate corecțională, adică să se întregreze, pe cât posibil, în comunitatea în care deținutul va fi eliberat, dat fiind specificul și rolul acestuia, de reeducare a comportamentului individului și de integrare pe piața forței de muncă.

SUMMARY

Rethinking of the penitentiary system is not possible without respecting detainees' rights, the right to life, liberty, the prohibition of torture and cruel treatments, as well as the protection of their right to human dignity, as a corollary of fundamental human rights.

This imperative has imposed itself after the Second World War, when international institutions came to the conclusion that violations of human rights in general, including prisoners' rights, led to catastrophic results for humanity, and, as a consequence, there has been great interest towards the development of laws that protect the fundamental human rights, preventing and effectively punishing any possible violation of them.

Regarding topic's actuality, it is obviously imposed by the need to redefine the penitentiary system and to develop the national probation system in accordance with the penitentiary systems of both European countries, and also by the decisions of the European Court of Human Rights by which Romania is systematically convicted for non-compliance with the conditions of detention and for the degrading or inhuman treatment to which detainees are subjected in the penal establishments that are part of the Romanian penitentiary system. The financial and social efforts made by the Romanian state in order to improve the prison conditions are not to be neglected either, though they are far from solving this extremely complex issue.

This paper addresses the situation of convicts serving custodial sentences and juvenile offenders from the perspective of resocialization, reimagining from the beginning of the execution of the sentence the place that this social category must hold in society.

Based on legal introspections specific to the field (such as the method of documentary analysis, historical method, grammatical method and logical method, but also systemic, teleological and comparative method) we analyzed international documents on fundamental human rights, with specific reference to the situation of persons deprived of liberty, to identify the responsibilities of state institutions as an effect of the implicit assumption of both negative and positive obligations, with the ultimate goal of preventing the violation of these rights, including by conducting an effective investigation leading to the identification and prosecution of those guilty.

In **the first chapter**, we presented the principles that have been set out and developed in relevant documents, both at international and European level (UDHR, International Covenant on Civil and Political Rights, Convention against Torture and Other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment, European Convention on Human Rights, EU Charter of Fundamental Rights), representing from a historical and legal point of view the development of the relevant standards, as well as the jurisprudence of human rights organizations, with emphasis on the special situation of people deprived of their liberty.

We have paid more attention to the analysis of the mechanisms for the protection of the fundamental rights of persons who are deprived of their liberty, either preventively during a criminal trial or in the execution of a sentence, as they, being subject to a strictly controlled regime, present a special risk to be subjected to violations of fundamental rights.

Of course, some suffering is inherent in detention, but in the execution of custodial sentences, inhuman levels of degrading treatment of detainees or even torture must not be reached. Detainees should not be deprived of their dignity, as respect for this fundamental right cannot cease beyond the gates and walls of penitentiaries.

Placing persons deprived of their liberty in the custody of the authorities does not entail the loss of guaranteed fundamental rights, but on the contrary, the responsibility of state bodies increases, as an effect of implicitly assuming both negative and positive obligations, with the ultimate goal of preventing violation of these rights, an effective investigation leading to the identification and prosecution of those guilty.

This first chapter of this paper lists at the outset the European and international documents which reflect the principles underlying the observance of the fundamental rights of detainees, further presents the relevant jurisprudence of the ECHR, demonstrating how it has led to outline the common standards regarding the conditions of detention in prisons,

in order to finally make an analysis of the minimum standards for the execution of sentences.

The most important of these documents, essential in the protection of fundamental human rights in general, are the Universal Declaration of Human Rights (hereinafter the UDHR), the European Convention on Human Rights (hereinafter the ECHR) and the Charter of Fundamental Rights of the European Union. Without claiming that we have exhausted all the facets that the violation of fundamental rights may reflect in the execution of custodial sentences, we have highlighted the main pillars on which the minimum standards on detention conditions have been based over time. This attempt resulted in a thorough analysis of the extremely current issue of cell size, the length of time detainees can spend outside these cells, including outdoors, hygienic conditions, including from the perspective of confidentiality, maintaining contact with the outside world, access to healthcare, protection of detainees against acts of violence and access to legal advice.

Despite the existence of minimum standards recognized at European level and taken over as national standards in most Member States, the objective reality of the enforcement system reveals issues related to compliance with the laws and rules on cell space, caused in particular by overcrowding in prisons. Overcrowding in prisons is an current and acute problem, the monitoring activity carried out by non-governmental organizations demonstrating that not all detention facilities meet the minimum standards on accommodation conditions for persons deprived of their liberty.

Both Romania and many Member States are facing the phenomenon of overcrowding in detention centers and the problems it generates are serious and pressing, leading to other violations of adjacent violations of fundamental rights. One explanation seems to be given by the fact that the minimum rules contained in the recommendations of the Committee of Ministers, respectively Rec. (2006) 2 of the CPTs and national monitoring bodies are mere recommendations for Member States, there are no sanctions for non-implementation, or because, where national regulations so provide, they are not complied with by the authorities, institutions or bodies themselves who have the obligation to organize, supervise and control the penitentiary system.

In **the second chapter** we proceeded to a specific examination of the fundamental rights granted to convicted persons, presenting in detail the minimum standards as outlined in the European Prison Rules contained in Recommendation (2006) 2, separately, on areas concerning conditions of detention, medical assistance, order, safety, security and discipline in places of detention, but also those related to the organization, management and control of the penitentiary activity. The European prison rules contained in

Recommendation (2006) 2 are based, like the previous ones, on previous minimum standards of imprisonment, as well as on the European values enshrined in the Convention on Human Rights, but taking into account the many developments in prison law and practice registered in Europe after 1987. The rules thus reflect the progressive changes in society, those on criminal policy, the regime of punishments and the development of research, as well as those caused by the accession of new Member States to the Council of Europe, which significantly changed the context of prison management and the treatment of detainees.

This development has been significantly influenced by the growing jurisprudence of the Strasbourg Court as well as by the European Standards on the Treatment of Prisoners which have been established by the European Committee for the Prevention of Torture (CPT).

Therefore, the Recommendation, which contains the new version of the European rules on penitentiaries, recognizes the important contribution of both the ECtHR and the CPT in their configuration. In addition, the Recommendation states in principle that incarceration should be used as a last resort.

Also, considering the fact that overcrowding is an acute current problem in prisons in Europe, the Recommendation aims to reduce the prison population to the lowest possible level, which is also recognized in Recommendation no. R (99) 22 on prison overcrowding and prison population inflation. This recommendation emphasizes the importance of using deprivation of liberty only for the most serious offenses, with the principle of last resort being applied to limit both pre-trial detention and the execution of sentences of those already convicted. In the case of convicts, the possibility of applying alternative sentences not involving imprisonment should be seriously considered, while recommending that States consider the possibility of decriminalizing certain offenses or establishing a punitive regime that does not involve custodial sentences.

The scope of the rules is specified in Article 10, which defines both the scope of persons to be considered detained from the point of view of those rules and the meaning of the notion of place of detention. Of course, one must keep in mind that the terminology may vary from state to state

According to Article 10.1, the rules in question apply, in principle, to persons in custody as well as to those deprived of their liberty as a result of a final conviction. In paragraph 4, however, the rule recognizes that, in addition to these, there are other categories of persons who may be detained in places of detention under the provisions of

national law, such as immigrants, and as long as they are detained in such places, those persons should be treated as detainees in the light of these rules.

With regard to places of detention, Rule 10.2 uses the term prisons or establishments reserved for detainees within the meaning of Rule 10.1, which means that the concept includes a wide range of places of detention of different types. Labor colonies may also hold persons deprived of their liberty and should therefore be regarded as prisons within the meaning of these rules.

It must be admitted that the rules apply not only to persons 'detained in a prison' and who are physically present at a certain time in a place of detention, but also to persons who are not actually in the perimeter of the prison but they belong, from an administrative point of view, to the "population" of that prison. This category includes detainees who enjoy leave, who are taken or appear in court or at criminal prosecution bodies, those who work or participate in activities outside the physical boundaries of the penitentiary unit and for whom the administration of the place of detention remains responsible according to the law.

We analyzed in a timely manner not only the rules on conditions of detention, health care, order, safety, security and discipline, but also those concerning the organization, management, inspection and control of penitentiary activity, appreciating that it is important to have a clear organizational separation between police and prison administrations. In this regard, it is also Recommendation Rec (2001) 10 of the Committee of Ministers of the Council of Europe on the European Code of Police Ethics which emphasized that the distinction between the role of the police and prosecution, on the one hand, and that of the judiciary and the correctional system, on the other hand. In fact, in most European states, the administration of the police falls under the authority of the Ministry of Internal Affairs, while the administration of penitentiaries falls under the authority of the Ministry of Justice.

As a novelty, we underlined the role that public awareness plays in the rehabilitation process of detainees, but also regarding the life in the penitentiary. In this context, we pointed out the importance of raising public and media awareness of the values on which penitentiaries operate, but also the reciprocal of this imperative, that penitentiary authorities develop good relations with the public and local media and inform them about everyday realities detention centers.

It should be noted that minimum standards in prisons are constantly changing and updating, and it is necessary to keep pace with developments in modern society in areas

such as criminal justice and the penal system and to change people's perceptions of the purpose of punishments and fundamental rights of detainees. Thus, the current rules contained in Recommendation (2006) 2 are the third of what is now known as the European Prison Rules from 1973 and we can thus appreciate that they will also need to be further updated over time. Rule 91 recognizes this fact, by encouraging the support and development by the penitentiary authorities of an activity of adaptation and respectively continuous evaluation to the daily reality of the means of resocialization used in the penitentiary, respectively of the final goal pursued through them.

Another element on which we considered it necessary to dwell is the inspection and control of the penitentiary activity, to which we dedicated an important part of the chapter, comparing on the one hand the mechanisms of inspection of penitentiaries by government agencies that are responsible for the functioning effective monitoring of prison systems and for verifying how the amounts allocated for this purpose in the budget are spent, and monitoring the conditions of detention and the treatment of detainees by an independent body, on the other hand. It should be noted that reports from national and international NGOs, the conclusions of the Committee for the Prevention of Torture and several decisions of the European Court of Human Rights have shown that, even in well-developed countries with relatively transparent prison systems, independent monitoring of detention conditions it is essential for preventing the inhuman and unfair treatment of detainees and for improving the quality of detention and penitentiary management. Therefore, the establishment of independent national monitoring bodies, outside a government-administered inspectorate, should not be seen as an expression of distrust in the quality of government control, but as an additional guarantee for the prevention of ill-treatment of detainees.

It is important that the results of the controls of these bodies be made available to the public, together with any comments that may be made by the management of the monitored penitentiary. Independent bodies should also be encouraged to submit copies of reports containing their findings and the responses of the governments concerned to international bodies authorized to monitor or inspect prisons, such as the European Committee for the Prevention of Torture. This would help these international bodies know where and how to plan their visits and feel the pulse of national prison systems. Given that financial resources are limited and the number of states visited has been steadily increasing, international bodies must increasingly rely on communication with independent national monitoring bodies. The reports of these bodies may also contain proposals and comments on existing legislation or draft legislation.

In the third chapter, we presented the objectives of the penitentiary system in a state governed by the rule of law, with emphasis on the re-education process, as well as the difficulties faced by social reintegration institutions in the process of resocialization of convicted persons. We identified as issues in the process of social reintegration the reduced level of education of the convicted persons, degrading of familial bonds, the lack of professional training and the loss of social skills as a result of isolation.

Over time, it has been observed that education in the penitentiary system is not only a means of keeping detainees busy, but it plays a key role in rehabilitating convicted persons and reintegrating them into society upon completion of the sentence. Penitentiaries must be constantly concerned with improving the ability of detainees to cope effectively with the demands and challenges of everyday life and employment by providing appropriate training and education.

Although there has been talk of a paradox between the fundamental aims of imprisonment, which seeks first deprivation of liberty, and the fundamental aims of education, which seek the release of the individual, programs focused on European policies developed over time have shown that this paradox remains an apparent one. It is desirable that prisons create an environment for inmates to enable them to acquire the knowledge, skills and competencies so necessary on their path to rehabilitation and reintegration into society, with evidence that the education and training of prisoners helps to the development of social capital based on the idea that education is an essential element that must be present at the time of alienation from society by depriving detainees of freedom as education offers hope and aspirations for the future through which inmates gain skills and reimagine their place in society , thus helping them to become active in their local economies and communities and from which ex-prisoners would otherwise be excluded.

All these aspects were presented exhaustively in chapter three, two of the subchapters being dedicated to the study of education in the penitentiary system and work, this being a basic component of re-education. An important part of the chapter dealt with the issue of juvenile delinquency and combating it, presenting in detail the principles deriving from the Recommendation No. R (2003) 20 of the Committee of Ministers on how to deal with juvenile delinquency and the role of juvenile justice.

We enunciated and elaborated the principles of restorative justice, respectively the concept based on providing the opportunity for the juvenile offender to repair the damage, to understand the consequences of his actions and to change his behavior according to the social values protected by law.

They are an extremely vulnerable category to whom many international documents have paid special attention (the UN Convention on the Rights of the Child, the UN rules on the administration of juvenile justice and last but not least the Havana Rules).

We have dedicated **chapter four** to examining how the Prison Rules, codified in the international documents analyzed above, have been transposed into the system of national legislation.

We examined the current legislative framework but also the historical-legal evolution of the regulations from the moment of Romania's accession to the European Union, marked by a first attempt to improve the executive-criminal legislation (Law no. 275/2006 on the execution of punishments and measures ordered by judicial bodies during the criminal proceedings), both in comparison with previous regulations and with the European Prison Rules.

The whole chapter is a study of the rights of convicts under national law and of the guarantees of compliance, the purpose of the research being to identify the causes of the systemic crisis facing the administration in the field, namely overcrowding, proliferation of recidivism, prison underfunding and the negative social pressure of this system.

The examination of the principles set out in the international instruments discussed in the previous chapters outlines the idea that during the execution of sentences, convicted persons continue to enjoy all fundamental rights and freedoms guaranteed under international treaties, pacts and conventions, except the right to liberty. Not only cannot persons deprived of their liberty be ill-treated, subjected to inhuman or degrading treatment or conditions contrary to Article 3 of the ECHR, but they continue to enjoy the right to respect for family life, the right to freedom of expression, the right to and manifest religious beliefs, the right to effective access to a court, the right to respect for correspondence as well as the right to vote, if not prohibited by the conviction.

Respect for these rights gives rise to correlative obligations imposed on states, which involve not only the adoption of a purely passive conduct to refrain, through their state actors, from violating those rights, but require legislative and administrative measures to be taken guarantee the full exercise of these rights, and in the exceptional situation where an infringement has nevertheless occurred, to carry out an effective investigation, leading to the identification and sanctioning of the guilty and, last but not least, to ensure adequate compensation.

Chapter five outlines a set of proposals of *lege ferenda* through which the whole penitentiary system is reimagined, which tend to improve both the primary executive-

criminal legislation and the special rules deriving from the secondary legislation, including internal regulations of places of detention. Having as a starting point the causes of crimes and the educational purpose of the application of punishments, the penitentiary of the future is designed according to a modern architecture designed to create a positive environment in which criminal enforcement is adapted to new economic, cultural and technological trends.

Based on recent developments, the first three subchapters outline a penitentiary tending to some truly positive changes, in which the presence of the human factor plays a crucial role in streamlining this system that must focus on safety, education, rehabilitation programs and alternative prisons.

The evolution of society has shown that people are capable of change and improvement, so the environment built for detention must send the message that incarcerated people, beyond reprehensible acts, are valuable to society and must be supported to transform their lives from a criminal past in a constructive future, if they benefit from the center of the social skills and cognitive tools necessary to be successful. The results of scientific research conducted in similar institutional settings such as hospitals and long-term care centers have demonstrated the influence of healthy environments in reducing the frequency and severity of antisocial behaviors and violence, and in alleviating stress and anxiety.

Thus, beneficial psychic and social aspects have been demonstrated in a treatment-oriented environment, with access to natural light and fresh air, connection to nature, thermal and acoustic comfort and a variety of outdoor spaces and views to experience the changing seasons, this research must be capitalized on by eliminating the stereotypical image of prison intimidation and stigmatizing incarceration, which is vital to avoid alienation and to succeed in rehabilitating detainees.

As a public, social institution, the penitentiary should be integrated as a correctional facility, which means to integrate, as much as possible, in the community where the detainee will be released and to merge with the surrounding area. The new penitentiary is designed similarly to university campuses, given its specificity and role, to re-educate the individual's behavior and integrate into the labor market in contrast to the repressive aspect of current penitentiaries.

